

Fevkalade ucuzluk ve göz önündeki mebzuliyet, nasıl sikke-i vahdeti güneş gibi gösteriyor? Eğer bütün eşya Vahid-i Ehad'in malı olmazsa, niçin bütün dünyayı da versek bir tek narı yiyemezdik?

Ucuzlukla ve bollukla suhulet arasında yakın alâka vardır. Bir şey çok zor elde edilirse, onun için bolluk söz konusu olmaz ve fiyatı da ona göre çok pahalı olur.

Paragrafın başında geçen **“Cenâb-ı Hakk'a isnad edilse, bütün eşya bir tek şey gibi bir suhulet peydâ eder.”** cümlesi bize ders veriyor ki, eşyanın yaratılışı, bütün sıfatları sonsuz ve mutlak olan Allah'a isnad edildiğinde, bir şey ile bütün eşya aynı kolaylıkla yaratılır. Bu mesele, [Yirminci Mektub'un Onuncu Kelime'sinde](#) bütün yönleriyle harika bir şekilde izah edilmiştir.

O sonsuz kudretle çok kolay ve bol olarak yaratılan eşyada Cenab-ı Hakk'ın esma ve sıfatları tecelli etmekte, her şey onun cemal ve kemâline parlak bir ayna olmaktadır. Her türlü ihtiyaçtan münezzehe olan Allah, bütün bu nimetlerini insanlara karşılıksız olarak ikram ve hibe etmekte ve onlardan sadece fiyat olarak, Birinci Söz'de izah edildiği gibi, **“zikir, fikir ve şükür”** istemektedir. İnsan bu üç ulvi vazifeyi yerine getirdiği takdirde, cennetteki hadsiz nimetlerden ebediyen istifade edecektir. Şükür yolunu bırakıp küfür yolunu tuttuğunda ise, hem bu nimetlerden mahrum olacak, hem de ebedî azaba maruz kalacaktır.

Dersin sonunda şu mühim hakikat beyan ediliyor:

“Eğer, gayet mebzuliyetle elimize geçen şu sanatlı meyveler Vâhid-i Ehad'in malı olmazsa, bütün dünyayı verseydik bir tek narı yiyemezdik.”

Nurlarda geçtiği gibi, o nar müstakil bir şey olmayıp **“bütün eşya ile alakadardır.”** Ona hakiki sahip olmak ancak bütün kâinata sahip olmakla mümkündür.

Bizim ödediğimiz ücret, narın fiyatı değil, bahçıvanından manavına kadar, onun bize ulaşmasında emeği geçen bütün insanların çalışma bedellerinin toplamıdır.